

Zenon Kołodziejczak

Streszczenie doktoratu „Antyfonarz De Sanctis z Biblioteki Kolegiaty w Łasku w świetle tradycji polskiej i europejskiej. Studium źródłoznawczo-muzykologiczne” ks. dra Zenona Kołodziejczaka

---

Łódzkie Studia Teologiczne 21, 295-296

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- tworzenie zespołów biblistów do wspólnego tłumaczenia Pisma Świętego, zespołów historyków i teologów;
- wspólne organizowanie Tygodni Kultury Chrześcijańskiej, konkursów teatralnych, filmowych, wokalnych i muzycznych, wspólnych wydawnictw;
- powoływanie zespołów świeckich naukowców, specjalistów w dziedzinie praw, socjologii, psychologii, ekonomii, ochrony środowiska itp.;
- wspólnych akcji charytatywnych, wspólnego prowadzenia szpitali, domów opieki i pomocy ludziom zagrożonym;
- wyrażenia zgody na chrzest i wychowanie religijne dzieci zgodne z wolą rodziców w imię jedności;
- opracowania wspólnego rytuału chrztu;
- częstszego praktykowania wspólnej amfony i nabożeństw Słowa Bożego oraz pokutnych czy okolicznościowych;
- większej swobody w wyborze świątyni i duchownego przy zawieraniu małżeństw mieszanych, a nawet opracowanie wspólnego rytuału;
- udziału wyższych hierarchów w nabożeństwach dużej rangi;
- udostępnianie świątyni wszędzie, gdzie jest taka potrzeba;
- wspólnych listów pasterskich;
- jeszcze szerszej popularyzacji uzgodnień dialogów itd.

Podjęta praca choć w małym stopniu ma przyczynić się do procesu recepcji dokumentu *Jedność przed nami*, a przez to do wzajemnego przejmowania wartości obu Kościołów.

STRESZCZENIE DOKTORATU

ANTYFONARZ DE SANCTIS Z BIBLIOTEKI KOLEGIATY W ŁASKU

W ŚWIETLE TRADYCJI POLSKIEJ I EUROPEJSKIEJ.

STUDIUM ŹRÓDŁOZNAWCZO-MUZYKOLOGICZNE

KS. DRA ZENONA KOŁODZIEJCZAKA

Obrona: ATK, 7 listopada 1994 r.

Promotor: ks. prof. dr hab. JERZY PIKULIK, ATK

Recenzenci: prof. dr hab. JERZY GOŁOS, Akademia Muzyczna w Warszawie
ks. prof. dr hab. JANUSZ ZBUDNIEWEK, ATK

Przedmiotem rozprawy jest rękopis z Biblioteki Kolegiaty w Łasku (część *De Sanctis*), ufundowany przez ówczesnego arcybiskupa gnieźnieńskiego i prymasa Polski Jana Łaskiego (1510–1531) miejscowej kolegiacie z uwzględnieniem kart

wyciętych z kodeksu i przechowywanych aktualnie w Muzeum Narodowym w Warszawie. Repertuar omawianego antyfonarza stanowi kolejne ważne ogniwo do uzyskania pełniejszego obrazu diecezjalnej tradycji liturgiczno-muzycznej w Polsce, szczególnie archidiecezji gnieźnieńskiej, w obrębie której znajdował się Łask. W celu uzyskania punktów styucznych poszczególnych tradycji w procesie komparatystycznym uwzględniono reprezentatywne źródła rodzime (Ms. 48, 49 Akz z Biblioteki Kapituły Krakowskiej z XV w., Ms. 7 APł z Biblioteki Seminarium Duchownego w Płocku z XV w., Ms. 4 i 5 AWł z Biblioteki Seminarium Duchownego we Włocławku z XVI w., Ms. 94–97 AGn z Archiwum Archidiecezjalnego w Gnieźnie z XVI w., Ms. bs. AKi z Biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach z 1372 r.), oraz obce (Antyfonarz z Compiègne z Paris, Bibl. Nat. Ms. lat. 17436 z 860–880 r., Antyfonarz z Durham Ms. B. III. 11 z XI w., Antyfonarz z Bambergu Ms. lit. 23 z końca XII w., Antyfonarz z Ivree Ms. 106 z XI w., Antyfonarz z Monza Ms. c. 1275 z XI w., Antyfonarz z Werony Ms. XCVIII z XI w.).

W wyniku badań porównawczych nad repertuarami (zarówno tekstów, jak i melodii zapisanych w wyżej wymienionych źródłach) ustalono, że od czasu, kiedy Polska nawiązuje kontakt z zachodnią kulturą muzyczną za pośrednictwem zakonów i diecezji obserwuje się wpływy najpoważniejszych ośrodków, pielęgnowanych i wykonujących śpiew liturgiczny Kościoła rzymskiego. Dotyczy to nie tylko melodii, notacji muzycznej, ale także repertuaru. Zbieżność tradycji kolegiaty łaskiej z repertuarami gnieźnieńskim i zapisanym notacją neumatyczną typu saint-galleńskiego kodeksem z Bambergu, przemawia za rozległymi kontaktami stolicy prymasowskiej z tym ważnym w Europie ośrodkiem liturgicznym, zapoczątkowanymi zapewne przez św. Ottona z Bambergu, który – jak relacjonuje muzykolog Zdzisław Jachimecki – w drodze z misją apostolską na Pomorze przybył do Gniezna w 1124 r. witany przez lud i duchowieństwo.

Ponadto, dzięki analizie tekstów i melodii uporządkowano rękopis, którego karty źle złożono w czasie konserwacji w pracowni zabytków w Warszawie. Nie udało się odnaleźć miejsca przechowywania piętnastu brakujących kart kodeksu, w ich miejsce wklejono karty z białego papieru. Najpiękniej iluminowane karty zostały z księgi wycięte. Chociaż rękopis nie zawiera barwnych miniatur figuralnych zdobiących często pergaminowe kodeksy, a szczególnie księgi liturgiczne, ma dużą liczbę (14 w głównym bloku księgi, 15 na kartach z Muzeum Narodowego w Warszawie) większych inicjałów ornamentalno-roślinnych, umieszczonych w kwadratowych i prostokątnych obramieniach. We wszystkich księgach zbioru znajduje się herb Jana Łaskiego – Korab, który ułatwia identyfikację i proveniencję rękopisu.